

Klimatologisch maandoverzicht november 2023

---

1. Algemeen klimatologisch overzicht, november 2023	1
2. Klimatologisch overzicht voor Ukkel, november 2023	4
Overzicht van de maandwaarden sinds 1991	4
Recordwaarden en indeling sinds 1901	4
Evolutie van de dagwaarden	5
Vergelijking met de maandwaarden sinds 1991	6
3. Klimatologisch overzicht voor België, november 2023	8
Geografische verdeling van de temperaturen	8
Geografische verdeling van de neerslag	9
Geografische verdeling van de droogte-index	9
Geografische verdeling van de zonnestraling	10

1. Algemeen klimatologisch overzicht, november 2023

Een zeer natte en sombere maand

Evenaring record van het aantal neerslagdagen

De afgelopen maand viel er bijna elke dag neerslag in Ukkel. In totaal komen we uit op **26 neerslagdagen** (normaal: 18,3 dagen), een evenaring van het record voor de huidige referentieperiode. Ook november 2008 telde 26 neerslagdagen. Wanneer we naar de **volledige periode** kijken (metingen vanaf 1833), zien we dat er **enkel in 1861 en 1974 nog meer neerslagdagen** waren (27 dagen).

Tijdens deze 26 dagen viel er in **Ukkel** in totaal veel meer neerslag dan gemiddeld: **132,2 mm** (normaal: 76,2 mm). Dit is de **tweede hoogste waarde**, nog ruim achter het record van 1991 (174,6 mm). Deze waarde van **1991** is tevens het **absolute record** sinds het begin van de waarnemingen in 1833. In deze reeks eindigde de **afgelopen maand op de negende plaats**. Het **grootste dagtotaal** bedroeg hier **14,8 mm** en werd op de 27ste geregistreerd.

Op andere plaatsen in ons land viel er nog veel meer neerslag. Vooral het zuiden van de provincie West-Vlaanderen werd zwaar getroffen. In ons meetpunt in **Beerst (Diksmuide)** viel er de afgelopen maand maar liefst **274,8 mm neerslag** (normaal: 97,4 mm). Dit is het **grootste maandelijkse totaal van de data die het KMI reeds heeft ontvangen voor deze maand november**. In de gemeente Diksmuide beschikken we over neerslagdata vanaf september 1951. De hoeveelheid neerslag van de afgelopen maand was voor ons meetpunt in de gemeente Diksmuide het **grootste maandelijkse totaal voor een novembermaand vanaf 1951** (vorig record: 198,3 mm in 1991) en zelfs het **grootste maandelijkse totaal over alle maanden heen** (vorig record: 240,1 mm in september 2001).

In ons land viel er overal meer neerslag dan normaal. De minste neerslag viel in het **Doornikse** (ongeveer 155% van de normale hoeveelheid) terwijl de meeste neerslag aan de kust is gevallen (ongeveer 230% van de normale hoeveelheid).

In het klimatologisch meetnet van het KMI werd het **grootste dagtotaal op 2 november** in **Lissewege (Brugge)** gemeten (**44,3 mm**).

We registreerden de afgelopen maand **8 onweersdagen in ons land** (normaal: 4,0 dagen), net als in 2013. Enkel in 2005 en 1996 (10 dagen) en 2008 (9 dagen) waren er dit nog meer (metingen vanaf 1928).

Eerste sneeuw op de grond in ons land

De afgelopen maand viel er in ons land tijdens **7 dagen neerslag die geheel of gedeeltelijk uit sneeuw bestond**. Lokaal zorgde dit voor een **sneeuwdek vanaf de 24ste tot het einde van de maand**. De **maximale dikte** werd in Mont-Rigi (Weismes) gemeten en bedroeg **15 cm** op de 30ste.

Zeer lage zonneshijnduur

De zon liet zich de afgelopen maand maar weinig zien in Ukkel. We konden hier slechts **37u 15min zonneshijnduur** registreren (normaal: 65u 46min). Daarmee was dit de **3de somberste novembermaand** voor de huidige referentieperiode (record: 23u 46min in 2010).

De afgelopen maand was er **geen enkele dag met een heldere hemel** (normaal: 2,1 dagen) en dit voor de 7de keer.

Eerste vorstdagen op het einde van de maand

In Ukkel lagen de temperaturen het **grootste deel van de maand boven de respectievelijke normalen**. Vanaf de 25ste doken ze echter onder die normalen. **Ondanks deze koude periode op het einde van de maand – met de eerste vorstdagen – lag de uiteindelijke gemiddelde temperatuur boven de normale waarde: 7,8°C (normaal: 7,2°C).**

De temperaturen varieerden in Ukkel tussen -0,3°C (30 november) en 15,1°C (1 november).

In ons land werd de **laagste minimumtemperatuur** op 29 november in Sankt Vith gemeten met **-7,8°C**. De **hoogste temperatuur** werd op de 1ste in Luik-Monsin (Luik) geregistreerd met **17,0°C**.

Opmerking: de normalen van de parameters in de tekst zijn de gemiddelden voor de **periode 1991-2020** (referentieperiode van 30 jaar voor het huidige klimaat). Tenzij anders vermeld, gelden de records voor de periode vanaf **1991**.

2. Klimatologisch overzicht voor Ukkel, november 2023

Overzicht van de maandwaarden sinds 1991

	Eenheid	Waarde	Normaal	Record +	Jaar	Record -	Jaar
Gemiddelde temperatuur	°C	7.8	7.2	10.4	1994	2.8	1993
Gemiddelde maximumtemperatuur	°C	10.1	9.9	13	2015	5.5	1993
Gemiddelde minimumtemperatuur	°C	5.7	4.6	8.1	1994	0.7	1993
Neerslagtotaal	mm	132.2	76.2	++	174.6	1991	8.5
Neerslagdagen	d	26	18.3	++	26	2008	11
Sneeuwdagen	d	0	1.2		6	2010	0
Onweersdagen in België	d	8	4	+	10	2005	0
Gemiddelde windsnelheid	m/s	4.4	3.7	+	5.4	2009	2.7
Overheersende windrichting		ZW					
Zonneschijnduur	uu:mm	37:15	65:46	--	114:54	2011	23:46
Globale zonnestraling	kWh/m ²	21.9	26.8	--	34.4	2011	18.6
Relatieve vochtigheid	%	91	85	+++	89	2017	80
Dampdruk	hPa	9.7	8.8		10.8	1994	6.6
Luchtdruk	hPa	1006.1	1014.5	-	1022.9	2001	1002.7

Normaalwaarden gedefinieerd over de periode 1991–2020 (referentie for het huidig klimaat).
Indeling opgesteld voor de periode 1991–2023.
Recordwaarden van 1991–2022.

Definitie van de indeling sinds 1991.

+++	---	Hoogste/laagste waarde sinds 1991
++	--	Bij de 3 hoogste/laagste waarden sinds 1991
+	-	Bij de 5 hoogste/laagste waarden sinds 1991

Recordwaarden en indeling sinds 1901

	Eenheid	Waarde	Record +	Jaar	Record -	Jaar
Gemiddelde temperatuur	°C	7.8	10.4	1994	1.8	1921
Gemiddelde maximumtemperatuur	°C	10.1	13	2015	4.8	1919
Gemiddelde minimumtemperatuur	°C	5.7	8.1	1994	-1.6	1921
Neerslagtotaal	mm	132.2	+	174.6	1991	8.5
Neerslagdagen	d	26	+	27	1974	9
Zonneschijnduur	uu:mm	37:15	135:33	1989	20:59	1922

Indeling opgesteld voor de periode 1901–2023.
Recordwaarden van 1901–2022.

Definitie van de indeling sinds 1901.

+++	---	Bij de 3 hoogste/laagste waarden sinds 1901
++	--	Bij de 5 hoogste/laagste waarden sinds 1901
+	-	Bij de 10 hoogste/laagste waarden sinds 1901

Evolutie van de dagwaarden

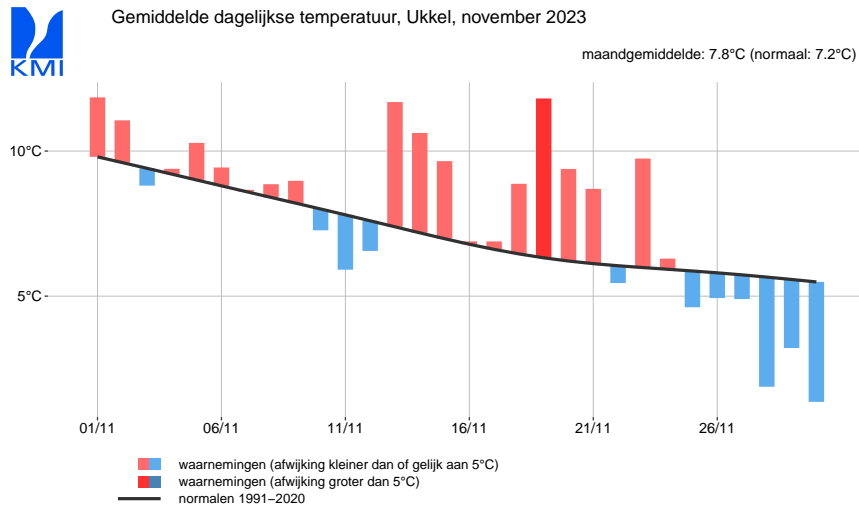

Fig. 1

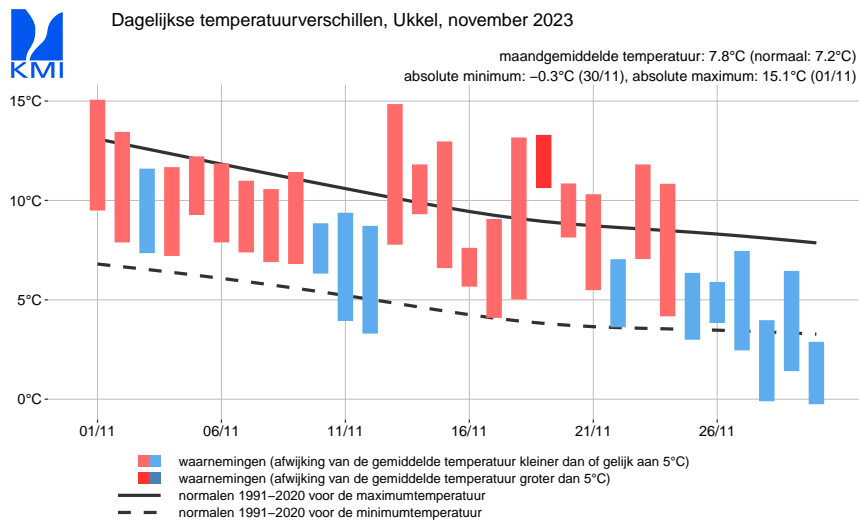

Fig. 2

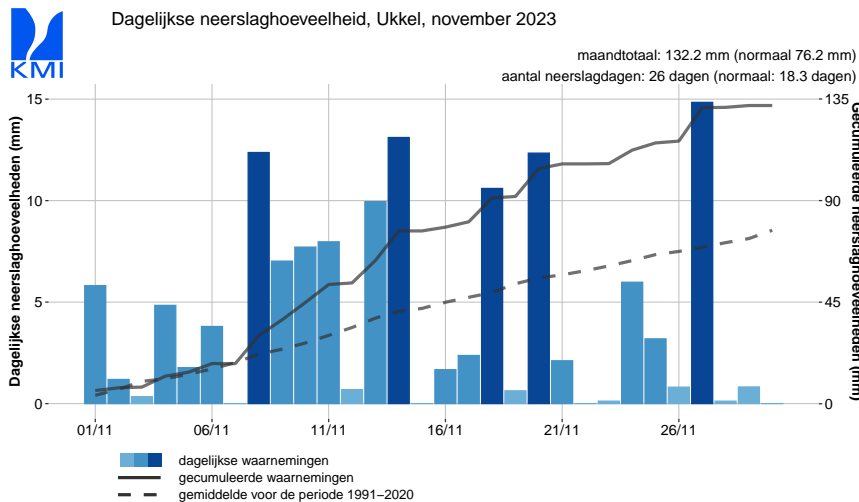

Fig. 3

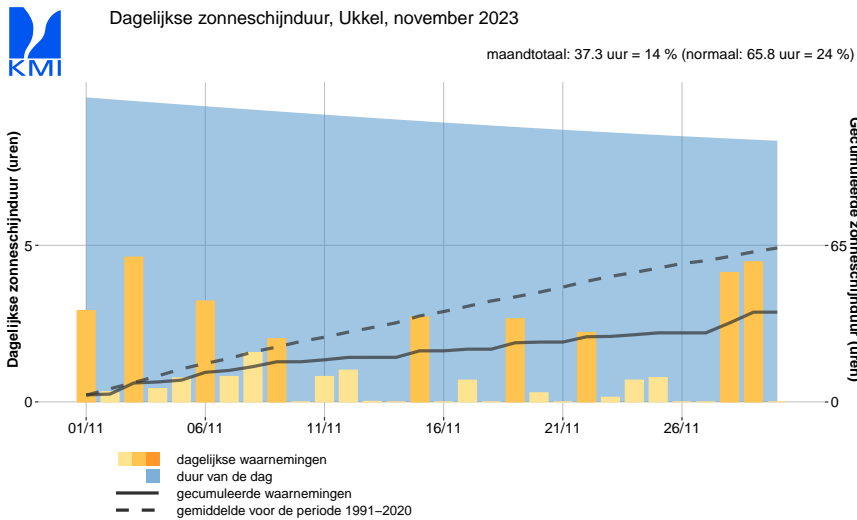

Fig. 4

Vergelijking met de maandwaarden sinds 1991

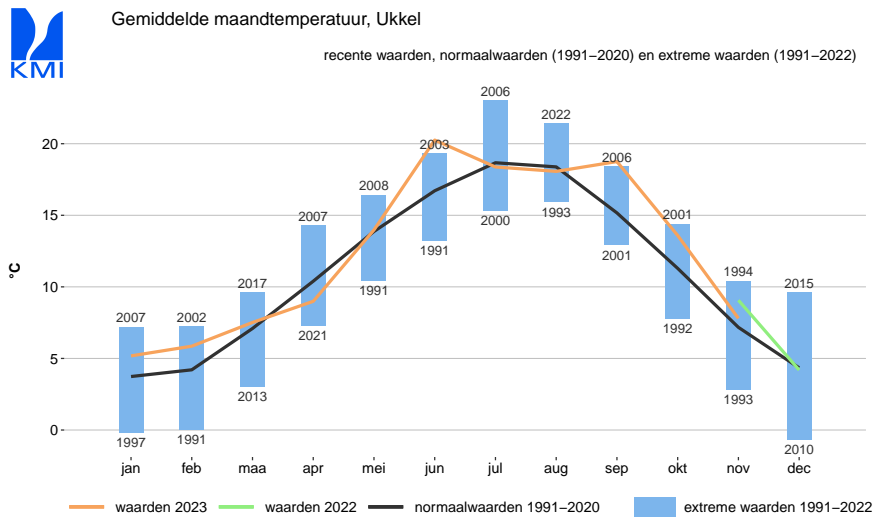

Fig. 5

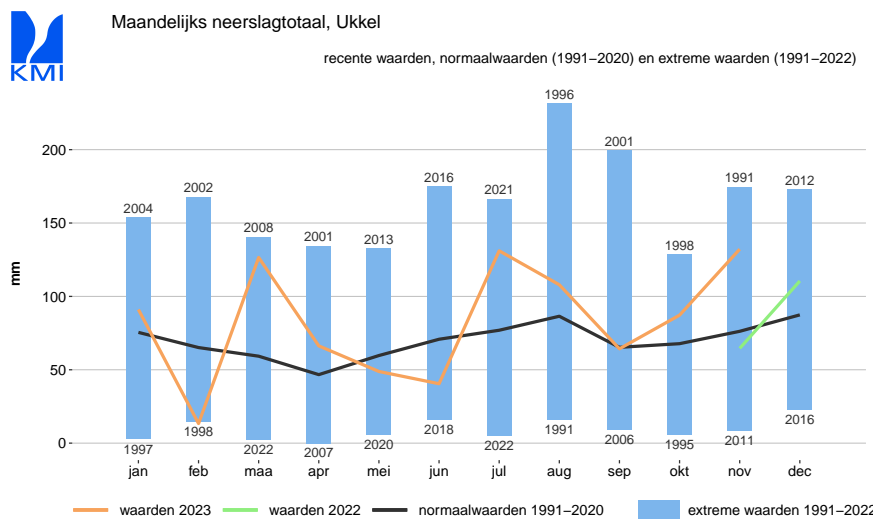

Fig. 6

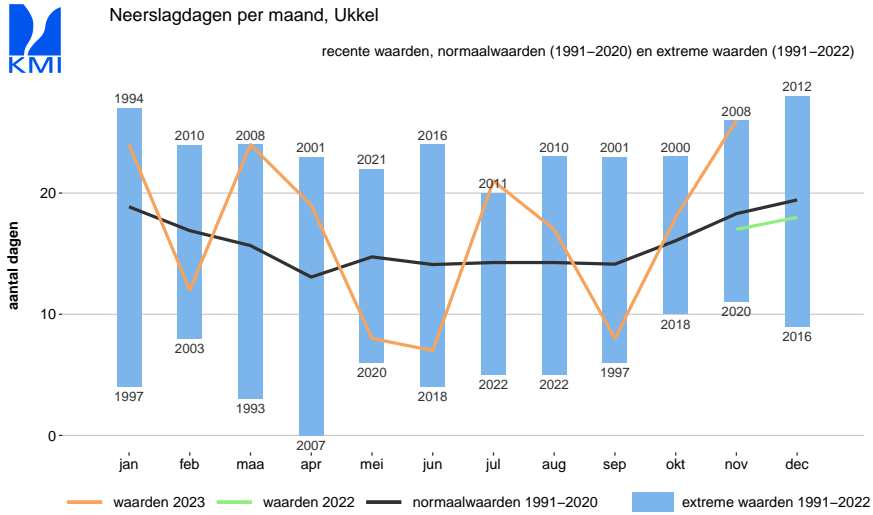

Fig. 7

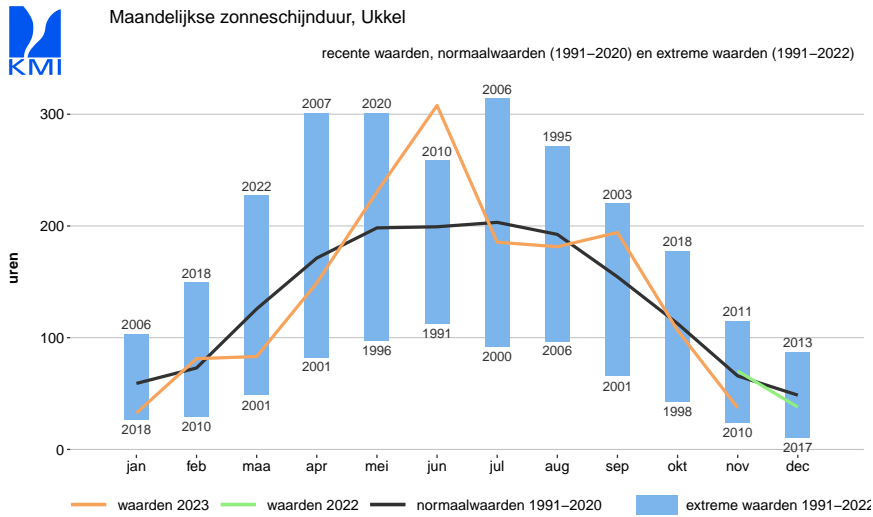

Fig. 8

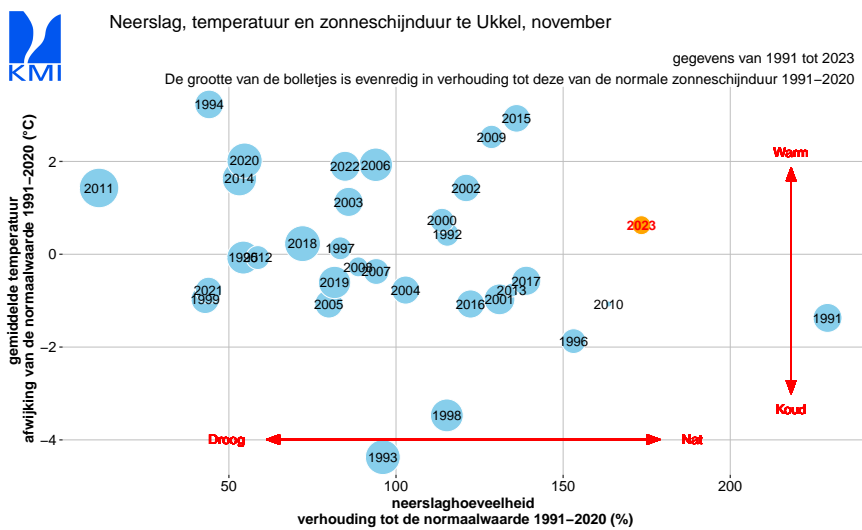
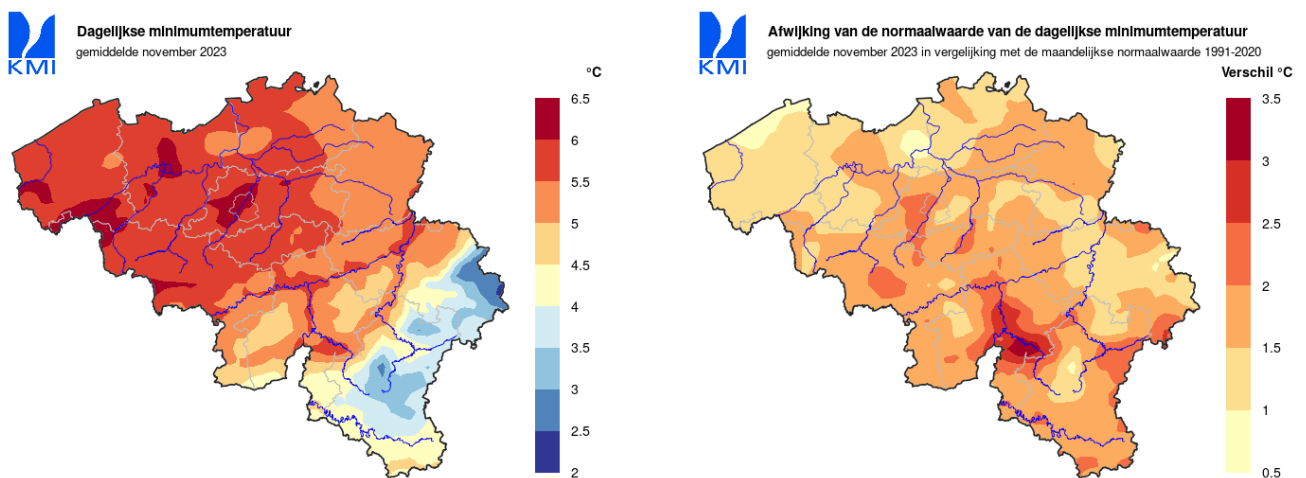
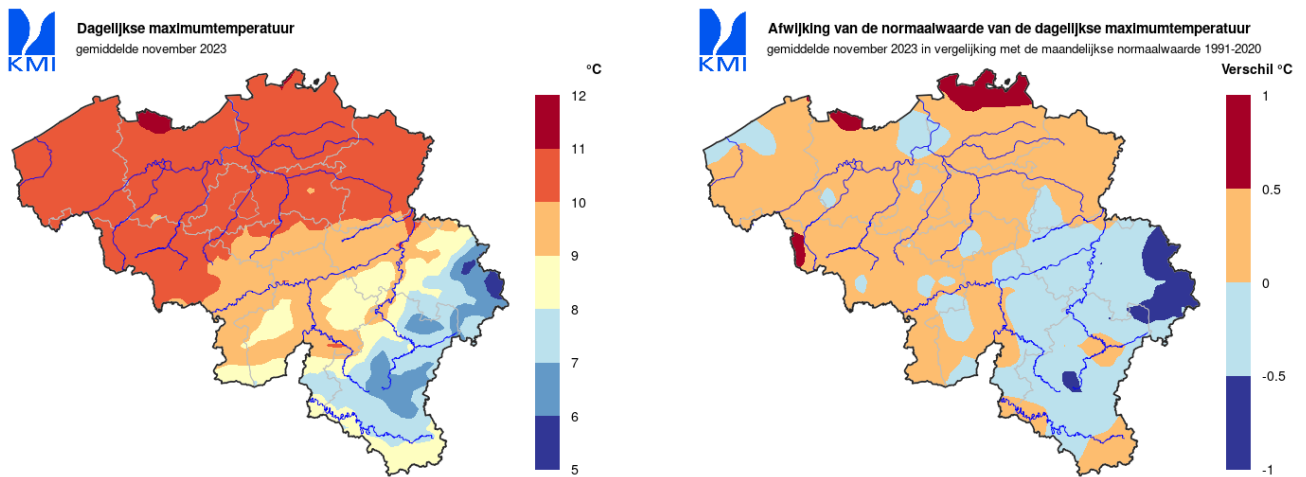
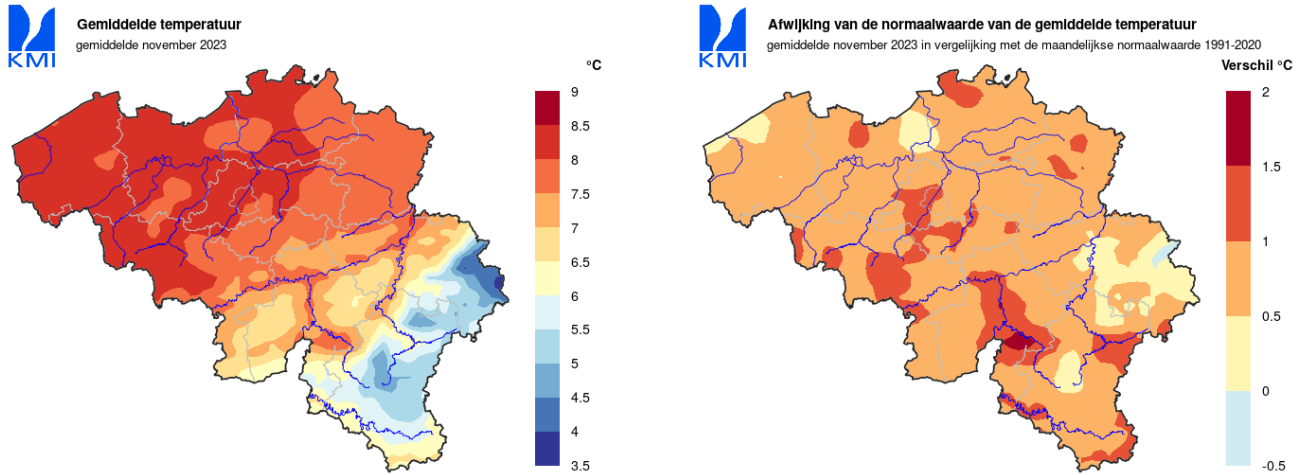

Fig. 9

3. Klimatologisch overzicht voor België, november 2023

Geografische verdeling van de temperaturen

Geografische verdeling van de neerslag

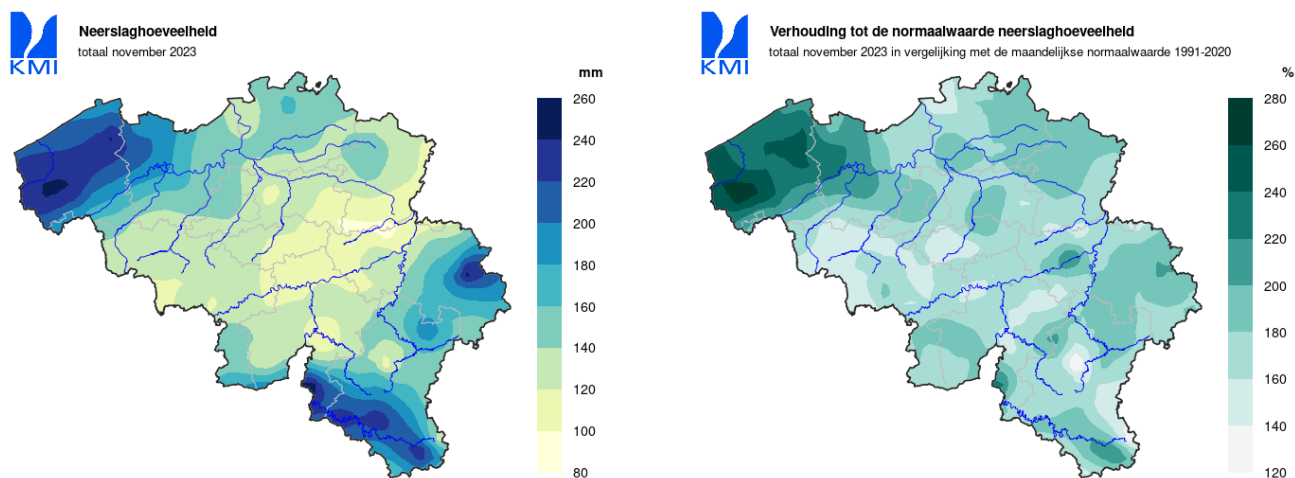

Fig. 13

Geografische verdeling van de droogte-index

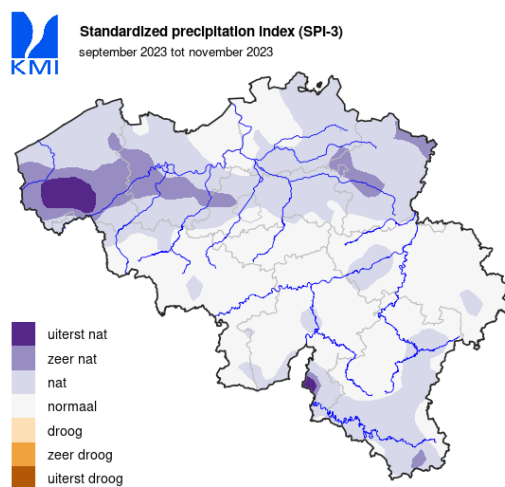

Fig. 14

De *genormaliseerde neerslagindex (SPI)* laat toe om perioden van droogte te karakteriseren op basis van observaties van neerslag. De index vergelijkt op een gestandaardiseerde manier de neerslag voor een duur van 3 maanden (SPI-3) met een referentieperiode (1991–2020). De klassen “droog/nat”, “zeer droog/nat” en “uiterst droog/nat” komen overeen met herhalingsperioden van respectievelijk 10 tot 30 jaar, 30 tot 50 jaar en meer dan 50 jaar.

Geografische verdeling van de zonnestraling

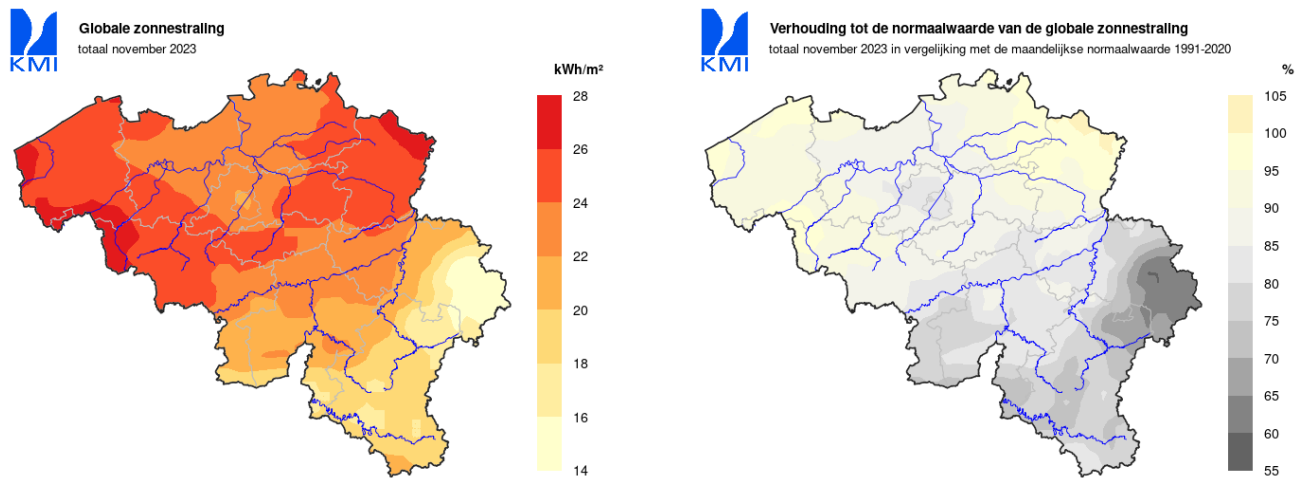

Fig. 15

Deze voorlopige kaarten worden automatisch aangemaakt op basis van de beschikbare gegevens op 5 december 2023. Indien u de kaarten in een hogere resolutie wenst, gelieve ons te contacteren via ui@meteo.be.

Disclaimer

De rechten van intellectuele eigendom met betrekking tot de gegevens in tabellen, teksten en grafieken komen uitsluitend toe aan het KMI. De publicatie van deze gegevens op de website van het KMI strekt niet tot gehele of gedeeltelijke overdracht van deze rechten. De Gebruiker van de gegevens verbindt er zich toe om, in elke publicatie waarin gebruik gemaakt wordt van de gegevens, het KMI als bron van deze gegevens te vermelden. Het is in geen geval toegestaan om op basis van de gegevens in tabellen, teksten en grafieken meteorologische of klimatologische diensten te verstrekken. Het KMI zal in geen geval aansprakelijk gesteld kunnen worden voor de eventuele schade die uit het gebruik van de gegevens zou kunnen voortvloeien. In geval van een geschil betreffende de interpretatie of de uitvoering van deze algemene voorwaarden, zullen het KMI en de Gebruiker trachten het geschil zo spoedig mogelijk in der minne te regelen. Zo niet, dan zijn de rechtbanken van het arrondissement Brussel bevoegd.

Koninklijk Meteorologisch Instituut (KMI), 2023